

ima na prodaj po nizki ceni: 200 jablan po 4 in 5 let starih, 200 raznih visocih hrušek in pa 200 pritlikovcev.

Iz Ljubljane. C. kr. ministerstvo kmetijstva je družbi kmetijski ponudilo za poskušnjo en funt semena neke indijanske rastline, ki se indijanski povodni rajž (*Zizania aquatica*) imenuje. Ministerstvo piše, da si je zelo prizadevalo iz New-Yorka dobiti semena te indijanske rastline, ktera v svoji domačiji v bajaranjih in jezerih do 4 čevljev v globočino raste; zrnje služi ondi ljudem za živež, iz slame pa se dela papir. — Poskusila se bode tedaj tudi pri nas.

— Svetli knezoškof so pretekli teden prišli iz Rima nazaj, kamor se neki pa spet konec prihodnjega meseca vrnejo.

— (*Mestna družba za vkvartiranje vojakov v Trinovem*) je v nedeljo pod vodstvom gosp. Jan. Horak a imela letni zbor. Poročilo kaže, da so dolgovi kosarne poplačani in da ima društvo 845 gold. 85 kr. premoženja. Dobro!

— (*Dramatičnemu društvu*) je deželni odbor dovolil, da v prihodnji glediščini sêzoni more trikrat na mesec v gledišču igrati: 2 nedelji in en delavnik.

— (*Matica slovenska.*) Odsek za izdavanje knjig je sklenil, da se knjiga „Slovenski Štajar“ razdeli v II dela, tako, da 1. že tiskani oddelek in 2., ki še ni dovršen v rokopisu, dasta I. del; 3. oddelek, ki ga je dovršil g. dr. J. Geršak, in 4. pa II. del. Tretji oddelek „narodno gospodarstvo“ izide za 1870. leto kot 3. snopič, toraj pred drugim, ker ta še ni dovršen v rokopisu. — Dalje je s tiskarjem Blaznikom sklenil pogodbo za tiskanje Matičinih knjig za 1870. leto (*Koseskijeva dela, Schödlerjeva astronomija in kemija, Slovenski Štajar 3. snopič in Letopis za 1870. l.*) in s Köke-jem o zemljovidih (severna in južna Amerika pa Azija). — Naposled je bilo sklenjeno, da Matica sl. c. k. kranjski deželni vladi, ktera knjižnicam vseh kranjskih šol oskrbi prvi snopič slov. atlanta (poluti, Evropo in Avstrijo), prepusti po znižani ceni; ravno tako tudi telo vadbini knjigi, katerih nakupi mnogo. — Učitelji družih slovenskih kronovin, obrnite se do svojih c. kr. vlad, da Vašim šolam naklonijo enake darove. — Za šolske knjižnice bila bi jako koristna tudi Rossmässlerjeva knjiga „Štirje letni časi“, s prelepimi podobami, ki prav umevno in zabavno razklada rastlinstvo. Matica bi šolskim knjižnicam gotovo tudi to knjigo rada dala po znižani ceni. — Matica toraj za 1870. leto dá svojim udom: 1) Slovenski Štajar 3. snopič; 2) Schödlerjeve knjige prirode 2. snopič; 3) Koseskijeva pesniška dela; 4) Letopis in 5) slovenskega atlanta 2. snopič (severno in južno Ameriko, pa Azijo). Knjige za 1869. leto izdane, privabile so mnogo novih udov, nadjamo se, da jih knjige, ravnokar naznanjene, še več privabijo. Tako Matično delovanje brez vsega hrupa vsako leto lep sad rodi. Njene knjige večidel so izvrstne po svojem obsežku a tudi lične v svoji obliki, vredne takega znanstvenega zavoda, kakor je Matica, in s svojimi zemljovidi, ki so prvi plodovi slovenskega slovstva, more se še posebno ponašati.

— (*Papirnica v Vevčah, Medvodah itd.*) se bode spremenila v društvo na akcije (delnice) s kapitalom na 3 milijone gold., v katero stopi, kdor vzame kaj akcij.

— (*Volitve mestnega zbora*) so se začele v pondeljek s tretjim razredom. Grozno revne so bile. Narodni mestjani se še v pondeljek zmenili niso za „rotovž“; le nemška stranka je tirala svoje privržence h jerbasu, da so oddali svoje volilne liste — al bilo jih je le 110 — volilcev pa je 342. Po takem tedaj se še tretjina ni udeležila volitev, kajti jih ni prišlo volit 232. Letos po

takem še manj kakor lani; lani je bilo volilcev le 322, in prišlo jih je volit 111. Zelo zanimiv je letošnji imenik volilcev; on kaže, kako skrbno je nemški „gemeinderath“ nabiral volilce v 3. razred, da jih je nabral 342 memo lanskih 322. V samem tem razredu vidimo zdaj vpisano celo armado (22) uradnikov od železnice, na ktere se „gemeinderath“ sedanji gotovo zanašati more, da mu množijo gardo nemško. Gospodje Hansel, Leskovic in Winkler, vsi voljeni enoglasno, lahko tedaj rečejo: „Germania v najlepši edinosti nas je volila“. A tudi izvoljenci v 2. in 1. razredu bodo isto lahko rekli, in zopet bo „konstitucionalno društvo“ štelo „die Häupter seiner Lieben, und sieh! — es fehlt kein theueres Haupt“. — Ker je „gemeinderath“ tako zelo pogorel pri volitvah v pondeljek dopoldne, je popoldne za poskušnjo gasila nova požarna straža. To vam je bila prava komedija, zdaj za oginj tako, kakor je komedija z mrličji pri „pompe funebre“. Orodje je dobro; al kako bodo taki „prostovoljci“, kakor „Tagblattov“ vrednik itd. delali v deževnem vremenu, ponoči itd., to bode skušnja učila. Za „Feuerwehrkneipe“ utegnejo izvrstni biti, al — požarišče ni šala.

Včeraj je volil 2. razred, ki šteje 609 volilcev, med katerimi je čez 230 ces. uradnikov in cesarskih oficirjev 50. Prišlo je pa od 609 volilcev volit le 271, tedaj le dobra tretjina in tedaj še manj kot lani, ki so si za svoje zastopnike izvolili dr. Keesbacherja, dr. Schreya (ki z Dežmanom vred delata „Tagblatt“) in pa dr. Schöppelna.

— (*Beseda v čitalnici v nedeljo*) bila je prav prikladna: lepa v pevskem in deklamatoričnem oddelku, pa tudi kratkočasna v srečkanji.

— Gospod dr. Tancer, dobroznani zdravnik za zobé, je iz Gradca došel v Ljubljano, kjer ostane kakih 14 dni, na pomoč vsacemu, kdor ima s svojimi zobmi kakošno nadlogo.

— (*V Novomesto*) pride za predsednika c. k. okrožne sodnije gosp. Gertscher, dozda svetnik pri c. kr. deželni sodnji ljubljanski. Pl. Scheuchenstuel bode jako vesel, da Novomesto za njim dobí tega gospoda, ki ima o narodnih zadevah prav ta program, kakor ga v deželnem zboru razvija gosp. Kromer.

— Agent g. Maks Günzler v Ljubljani oskrbuje seme lucernske detelje prav po ceni; cent izvirne francoske lucerne veljá na Dunaji 37 gold.: ogerske 30 $\frac{1}{4}$ gold. v Peštu; vožnina utegne za cent znesti 2 gold.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. Ker je dr. Giskra se odpovedal ministerstvu in le do konca državnega zbora še svoj posel opravlja, se ugibuje, kdo bode njegov naslednik. Vse pa kaže na to, da mora kmalu konec biti vsemu sedanjemu ministerstvu in sedanjemu državnemu zboru, da nastopi nova sistema. Preočito je, da ta nemška stranka, ki je zdaj 2 leti vsemogočna zvonec nosila in svoje prvake poslala v ministerstvo, nikakor ni sposobna Avstrijo vladati. Z njenim odstopom z vladajočega odra odkljenka centralizmu, ki ga je Schmerling stvaril za vso Avstrijo, Beust pa razcepil na dvoje, Cislahtaniji pustivši nemškega, Translahtaniji pa magjarskega. To pa nikoli ni bil in nikoli ne bode naravni stan za mnogozgodovinsko in mnogonarodno Avstrijo; tedaj sam v sebi nosi strup pogina. Važni časi so tedaj pred durmi.

— Zbornica poslancev je v hitrici pretekli teden dognala proračun državnih stroškov in dohodkov za letošnje leto. Stroški so šteti na 320 milijonov in 739.254 gld., dohodki pa na 317 milij. in 195.040 gld.

Po takem se primanjke konec leta kaže za 3 milijone in 544.214 gold., tako malo pa le zato, ker se bode spet za kakih 20 milijonov prodalo državne lastnine. Po tej poti kmalu ne bomo imeli nič več prodati, kaj pa bode potem? je vprašal poslanec Czerkawski; minister denarstva mu ni vedel odgovora na to. — Sploh je zbornica poslancev jako plitvo pretresala stroške državne; nekoliko resolucij je sicer sklenila, al resolucije so večidel prazna slama. —

V seji 22. dne t. m. so se obravnavali stroški za ministersko predsedstvo z 77.407 gold., stroški za vladne časnike s 348.630 gold. (!) in stroški s 50.000 gold. za tako imenovani disposicionsfond, to je, za tisti denar, kterega ministerstvo cislajtansko rabi za skrivne svoje namene, s kterimi podpira take časnike, kteri v vladni rog trobijo, so tedaj pravi tlačani vsakoršnega ministerstva. Privrženci vladni so zagovarjali stroške tega skrivnega zaloga in vzlasti Nace Kuranda se je ustil za dovoljenje omenjenih 50.000 gold.; „jaz in moji prijatli — je rekel — imamo zaupanje do vlade, zato jej dovolimo ta denar; kdor nima zaupanja, naj ga ne dovoli“; pri tej priliki pa se je jud Kuranda šopiril z nemško kulturo, ktera je, kakor mana nekdej Izraelcem, došla nenemškim narodom, jih omikala in v to izredila kar so dandanes; v svojem ošabnem govoru je Kuranda zmirom rabil besedo mi — to je „mi smo mi“ — mi smo Slovanom in drugim Nemcem po nemških šolah, po nemških napravah, po nemški vladi dali omiko, in da so se toliko naučili, da morejo zdaj vladi se ustavljeni, smo mi pomočke dali; mi smo jim naklonili mnogo dobrot itd.“ Tako je besedoval preširni jud. Poslanca Peter Gros iz Galicije in baron Petrinó iz Bukovine pobijata deloma Kurandovo bahanje, rekši, da ne groša ne dovolita za skrivni fond, kterega vlada pogostoma rabi za to, da po časnikih narod hujska zoper narod. Za tema tudi dr. Toman poprime besedo, in ko isto izreče, kar sta rekla predgovornika njegova, da ne krajcarja ne dovoli za ta fond, se spravi nad Kurandov „mi smo mi“ in na „nemške dobrote“ ter ga obdeluje tako-le: „Kdo neki so ti „mi“? Ali g. Kuranda in njegovi tovarši? Ali so gospodje, ki na uni (levi) strani sedé, ki mislijo, da so male „zaostale narode“, kakor jih g. Kuranda imenuje, vzredili iz pleníc, one narode, ki so vendar duševno veliki bili že takrat, ko veliki nemški narod še ni bil velik? (Oho, nemir na levici.) Da! gospôda, to hočem dokazati. Nemški narod ni še imel domačega slovstva, v modroznanstvu in v drugih svojih vednostih rabil je še težko latinščino, ko je slovanski jezik prav ondi, kjer se je lani vršila žalostna dogodba, ob jadranskem morji, v dobrovniški republiki, že rodil najlepše znanstvene plodove. In takih izgledov Vam vem navesti tudi iz drugih dežel, iz Českega in še celó iz male Slovenije. Naj mi kdo izmed Vas — izvzemši prestavo sv. pisma — navede kaj tacega, potem se mu udam; dokler se pa to ne zgodi, mislim, da je Vaš ugovor pobit s tem dokazom. Gosp. Kuranda je rekel: „Mi smo vzredili, na noge postavili „zaostale“ narode, mi smo jim skazovali „dobrote“. Al g. Kuranda ni naštel dobrot; meni bi prav lahko bilo reči: „Mi nismo nikakoršnih dobrot prejeli od Vas“, toda jez se hočem ozreti v preteklost ter povedati Vam, kakošne dobrote smo mi prejeli od Vas. Ali je morda „zaostalost“ tista dobrota, o kateri govori g. Kuranda, da nam jo je nemški narod skazal v preteklosti? Je-li dobrota tisočletno zatiranje onih narodov, ki so večina v Avstriji, ki so Avstrijo branili na vseh bojiščih, ki so celó pri Lipsiku osodo nemškega naroda

odločili zoper Francijo, — kajti večina na lipskem bojišču bili so Slovani. — Ali je morda to dobrota, da so se narodu jemale njihove šege, njihovi običaji, njihov jezik, da so se narodi iznarodovali, da se tisoč let zadržujejo v svojem napredovanju? — Gospôda moja, kako tedaj morete reči, da je tako djanje dobrota, ki ste nam jo skazali? „Zaostalosti“, ktero nam očitete, kriva je Vaša dobrota. Za to preteklo dobrodelnost Vam bodi hvala, v prihodnje hočemo se je braniti z vsemi svojimi duševnimi močmi. — Ali ste nam to dobroto — ako je g. Kuranda ta „mi“ izgovoril v imenu pretekle sisteme — morda skazali s tem, da je Avstrija v preteklih desetletjih in že tudi prej toliko žrtvala za Nemčijo? Da Vas opomnim le poslednjih desetletij: Ali ste pri kupčijskih pogodbah, pri colni tarifi nenemškim narodom kaj žrtvali ali njim na korist delali, med tem ko smo mi materijalne žrtve morali nositi za vzor (idejo), ki je bil na bojišču pri Sadovi odločen tej državi na kvar, za vzor, ki ga je bila Avstrija popustila že 1804. leta, in ki stega jej vi v zadnjih letih zopet vrinili, dokler ga v najnovejših časih ni prusko orožje zopet nazaj potisnilo v Avstrijo? Tudi druge materijalne žrtve, gospôda moja, je ta dobrodelnost zahtevala od nas, in mi smo jih donašali; toda sedaj je temu konec, gospôda moja! Povem Vam, da je vseh „zaostalih“ narodov trdna volja, več ne prejemati taci dobrot; trdne volje so, prestol in državo podpirati, nikdar pa ne podvreči se neopravičeni večini v tem ali drugem državnem zboru, toraj sedanji večini v avstrijskem državnem zboru in ministerstvu, ki je morda na čelu tej večini, če tudi se včasih ne vjema z njo, tudi krajcarja ne privolijo. Kajti ti narodi so prepričani, da sedanja osnova slabí državo, da trati čas, ki ga je treba, da se mir naredi med narodi. To pogajanje pak se se vé da ne bode smelo naslanjati na „zaostalost“ ali „dobrodelnost“, ampak moralo se bode pričeti z enakostjo in ravnopravnostjo.“ (Dobro! na desnici in desnem središču.)

Sreberne šestice in papirnate desetice

se jemljejo do konca prihodnjega meseca aprila (malega travna) pri vseh cesarskih kasah v popolni veljavi; potem pa tudi še na Dunaji do konca septembra (kimovca) tega leta. S 1. oktobrom niso papirnate desetice nič vredne, sreberne šestice pa le toliko, kolikor je srebro v njih vredno. Tedaj ni nikomur treba že zdaj škode trpeti.

Listnica vredništva. Gosp. A. Bl. v G.: Za danes prekasno; drugi pot. — Gosp. dr. O v s. J. pod Rif: Vedrice se dobé pri M. Pakiču, trgovcu v Ljubljani.

Žitna cena

v Ljubljani 26. marca 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. —. — soršice 3 fl. 73. — rži 2 fl. 90. — ječmena 3 fl. —. — prosa 2 fl. 90. — ajde 2 fl. 70. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir 1 fl. 90.

Kursi na Dunaji 29. marca.

5% metaliki 61 fl. 35 kr. Ažijo srebra 121 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 71 fl. 20 kr. Cekini 5 fl. 85 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 26. marca 1870: 23. 29. 19. 58. 45.
na Dunaji } 77. 31. 84. 28. 18.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 9. aprila.